

Jezuiieten

nr. 49 | lente 2017

Algemeentekantoor 3000 Leuven 1 * Erkenningsnummer P004583

Colofon

Jezuieten is een uitgave van de Vlaamse en de Nederlandse provincies van de Sociëteit van Jezus. Het verschijnt vier maal per jaar en is bedoeld voor familiesleden, vrienden, weldoeners en geïnteresseerden.

Giften:

Het blad is in principe gratis. Giften zijn altijd welkom. Vermeldt a.u.b. uw postadres.

Voor Nederland:

Stichting St. Claverbond,
Heyendaalseweg 290
6525 SM Nijmegen
IBAN: NL55INGB 0000 828 228
BIC: INGBNL2A

Voor Vlaanderen:

van Sint-Jan Berchmansseminarie
Koninginlaan 141
1030 BRUSSEL
IBAN: BE02 4352 0547 1140
BIC: KREDBE33
Mededeling: tijdschrift *Jezuieten*

Redactie:

Ward Biemans SJ, Guido Dierickx SJ,
Walter Fabri SJ, Eduard Kimman SJ
en Carola Lexmond-Kiepe

Adres voor Nederland:
Carola Lexmond-Kiepe
p/a Heyendaalseweg 290
6525 SM Nijmegen
c.lexmond@prov.jezuieten.org
tel. 024-3529152/3529154

Adres voor Vlaanderen:

Walter Fabri SJ
Koninginlaan 141
1030 BRUSSEL
walter.fabri@jesuits.net
tel. 02 20 50 158

Abonnementenadministratie:

Voor Nederland:
c.lexmond@prov.jezuieten.org

Voor Vlaanderen:
marc.vannieuwenhove@jesuits.net

ISSN 0167-2967

Verantwoordelijk uitgever:

Jan Suyt SJ
Prinsstraat 17
B-2000 Antwerpen
België

Op de voorpagina:
leerlingen van het
Xaveriuscollege Antwerpen.
FOTO: EDWIG VAN ELSSEN.

VOORWOORD

De lentekriebels staan bij onze voordeur.

De vogels oefenen hun liedjes.

Nieuw in ons blad een reeks 'In de kijker' over colleges dichterbij en verderaf. Dit keer over het Antwerpse Xaveriuscollege. Wist u dat Bocholt (VL) een beroemde jezuïet onder zijn bewoners telde? Cornelius a Lapide.

Dit jaar wordt hij in het voetlicht geplaatst en gevierd.

De vertrouwde rubrieken ontbreken niet in dit nummer.

Speciale aandacht is er daarbij voor pater Peter-Hans Kolvenbach, die 25 jaar lang Algemene overste is geweest van de Sociëteit van Jezus en die in november vorig jaar overleed in Beiroet. Hij werd herdacht in Nijmegen.

Over de film *Silence* heeft u allicht al gehoord, hier is een recensie.

Wij wensen u een kleurige frisse lente.

INHOUDSOPGAVE

COLLEGE IN DE KIJKER – Een Antwerps college en de Vlaamse volksverheffing – Guido Dierickx SJ	3
ACTUALITEITEN – Service-learning project 'Gevangenisstraat als doorleefde realiteit' – Geertjan Zuidwegt en Pieter De Witte	7
IN MEMORIAM – Voormalig Algemene Overste Peter-Hans Kolvenbach (1928-2016) – Eduard Kimman SJ	9
KORTE BERICHTEN	14
WERELDWIJD KORT – 'Uit een gewoon stuk hout'	19
FILM – 'Silence' – Nikolaas Sintobin SJ	20
IN DE VERREKIJKER – Guy Consolmagno, astronoom en jezuïet – Martine Zuidwegt	21
Cornelius a Lapide jaar Bocholt (B.)	22
ACTUALITEITEN – Onthulling monument slachtoffers misbruik	22
IN MEMORIAM – Herman Cordemans SJ, Georges De Schrijver SJ, Gé Koelman SJ, François-Xavier Van den Abele SJ, Hans Wiltling SJ	23
JEZUÏET IN OPLEIDING – Bart Beckers SJ	26
ACTIVITEITEN	27

COLLEGE IN DE KIJKER

Een Antwerps college en de Vlaamse volksverheffing

In dit artikel belicht Guido Dierickx SJ, socioloog en emeritus aan het departement Politieke Wetenschappen van de Universiteit Antwerpen, de ontwikkeling van het Antwerps Xaveriuscollege (Xaco), vernoemd naar de heilige jezuïet en missionaris Franciscus Xaverius (1506-1551).

Hoe is het Xaveriuscollege begonnen en verder ontwikkeld tot wat het nu is?

Het Xaveriuscollege in Borgerhout is klein begonnen in 1935. Sindsdien is er veel veranderd. Om te beginnen de omgeving. Toen was een groot deel van Borgerhout en van het aanpalende Deurne nog een landelijk gebied aan de oostelijke rand van de Antwerpse agglomeratie. Om het college te bouwen was het nodig onder andere een voetbalveld in te palmen. Nu is het helemaal verstedelijkt. Mede daardoor is het aantal leerlingen en leraars gegroeid en blijft het groeien zodat het college haast uit zijn voegen barst. Het biedt nu zowat alle richtingen van

het Algemeen Secundair Onderwijs (ASO) aan en daarbij alle jaren van lager onderwijs. Tot nog toe echter geen technisch (TSO) en geen beroepsoponderwijs (BSO), wat sommigen maar niet allen betreuren. Sinds kort is daar nog wel een kleuterschool bijgekomen. Alles samen zowat 1500 leerlingen.

Welke inbreng hebben de jezuïeten gehad in het college vroeger en nu?

Aanvankelijk werd het onderwijs verzorgd door een aantal paters en enkele leken. Die personeelsbezetting was mogelijk en noodzakelijk omdat er veel paters beschikbaar waren die, in tijden van een zeer gebrekkige subsidiëring, goede en ook heel goedkope leerkrachten waren. Dat is nu heel anders. Op het college is geen enkele pater meer werkzaam, maar wel ongeveer 150 leken.

Hoe hebben de binnen- en buitenschoolse activiteiten zich ontwikkeld?

Je kunt stellen dat het pedagogisch comfort fel is toegenomen. Er zijn nu speciale lokalen voor vakken zoals fysica en biologie, er is een feestzaal en een heuse sportzaal. En niet te vergeten: de speelplaats.

sen zijn gepleveld zodat de leerlingen zich niet enkel moeten ontspannen met voetbal in het slijk (of in het stof) zoals dat paste in het eminent mannelijk college van weleer, maar ook met volley en basket, sporten waaraan meisjes gemakkelijker kunnen deelnemen (een oud-leerling ontdekte tot zijn verbazing dat het college nu gemengd was geworden) en waarmee het college enige faam heeft verworven. In de jaren zestig is de ploeg van de oud-leerlingen, versterkt met enkele Amerikanen, zelfs doorgedrongen tot in de eredivisie van de nationale basketcompetitie. Toen heeft de directie geoordeeld dat de jonge leerlingen zich ontpoet tot al te fanatieke supporters en dat het wijs was zich uit de competitie terug te trekken. Nog belangrijker is de uitbreiding geweest van buitenschoolse activiteiten zoals de reizen naar Parijs en Rome. Die laten bij de leerlingen blijvende herinneringen na, en om eerlijk te zijn, meer dan het Latijn van Cicero en de meetkunde van Euclides.

Welke rol heeft de school gespeeld in de 'Vlaamse volksverheffing'?

De jezuïeten van toen wilden aan de jongeren van de Antwerpse randgemeenten Borgerhout en Deurne een katholieke vorming meegeven (en ze weghouden uit het officiële onderwijs). Legio zijn de verhalen over jonge surveillanten die 's morgens in de parochiekerken gingen controleren of hun pupillen de dagelijkse mis bijwoonden. Maar in het geval van het Xaveriuscollege kwam er nog een objectief bij. Het wilde aan 'arm Vlaanderen' de kans bieden op culturele en sociale emancipatie. De Antwerpse, overwegend Franstalige bourgeoisie, had al zo een college. Nu was het de beurt aan de anderen om door middel van het onderwijs hogerop te geraken. Geen wonder dat het college de stempel kreeg van tegelijk zeer katholiek en zeer Vlaamsgezind te zijn. De jezuïeten van toen hebben in dit college veel

Xaco toneelrepetitie

middelen geïnvesteerd, financiële en personele. En niet zonder enig succes.

Heeft het college bekende Vlamingen voortgebracht?

Uit het college zijn politieke stromingen zoals het groene AGALEV (Anders GAan Leven) voortgekomen en vooraanstaande politici, natuurlijk, maar niet uitsluitend, 'flaminganten' zoals Hugo Schiltz, de vroegere voorman van het Vlaamse volksnationalisme. En daarnaast vele missionarissen, bijvoorbeeld de onlangs overleden Frans Rens (Congo) en Paul Terrens (India). De missionaire ijver van toen heeft diepe sporen nagelaten. Het college heeft veel geld opgehaald tijdens de in de ruime omgeving gekende en soms lichtjes gevreesde missiespaarweek. Wat ervan denken als om de haverklap jongelui aan je deur aanbellen om kaartjes voor dit en voor dat te verkopen? Dat alles voor het goede doel natuurlijk.

Is er nog altijd sprake van missionaire ijver?

Nu heeft die actie een minder financiële gestalte aangenomen. Het college heeft een uitwisselingsverband met het jezuïetencollege van Kasongo Lunda in Congo en steunt projecten die ginds nut-

tig geacht worden. Niet zo lang geleden ging het om het financieren van de varkenskweek en het bouwen van een brug. Erg concrete projecten dus. Een ploegje van leerlingen placht op reis te gaan om die te bezoeken, met de opdracht uitgebreid aan hun medeleerlingen verslag uit te brengen over hun 'exposure' reis. Wat ze met verve deden.

Hoe heeft het idee van de volksverheffing zich verder ontwikkeld?

Die religieuze, sociale en culturele volksverheffing werd aanvankelijk van bovenaf opgelegd door de talrijk aanwezige paters. Dergelijk paternalisme werd toen als normaal beschouwd en ook als productief. Daarvan getuigt de toenmalige bloei van OXACO (Oud-leerlingen XaveriusCOLlege). Die heeft op haar palmares onder meer de oprichting en het beheer van de vzw Capenberg, een origineel samengaan van een woonzorgcentrum voor bejaarden en een sportcentrum voor jongeren. Daar kan je een oude man in een rolstoel op de eerste rij zien van het publiek van een basketbalwedstrijd. Sindsdien is het project van volksverheffing aangepast. Het college telt nu leerlingen van heel diverse origine, van Vlaamse en van Marokkaanse, maar

Xaco start to run
FOTO'S: EDWIG VAN ELSSEN

ook in toenemende mate, van Oost-Europese. De emancipatie van dergelijke schoolbevolking is niet meer van bovenaf op te leggen. Het corps van de leraars is weliswaar nog altijd overwegend blank en katholiek te noemen. Maar spreken met één stem, zoals in de tijd van 'de paters', kan niet meer. Initiatieven moeten nu meer van onderaan komen en van tevoren onderhandeld worden. Dat houdt niet in dat het pedagogisch project van de school, en met name het levensbeschouwelijk aspect ervan, nu krachteloos is geworden. Ten gevolge van overheidsbepalingen kan de school haar leerlingen niet meer selecteren zoals vroeger en moet ze hopen op de verantwoorde zelfselectie van de ouders. Maar haar leraars kan ze wel nog selecteren: ze kan kiezen uit vele kandidaten die maar wat graag in dit college zouden komen werken. Zoals één van hen ooit zei: 'Heerlijk! Hier komen de leerlingen om te leren...'

Hoe ziet de levensbeschouwelijke vorming er uit?

Met een dergelijk corps van gemotiveerde en min of meer gelijkgezinde leerkrachten is het mogelijk telkens weer nieuwe initiatieven te ontwikkelen. Nee,

er zijn geen priesterleraren meer die 24 op 24 uur op het college wonen en werken. Maar er zijn wel heel wat leraars die vrijwilliger zijn voor allerlei binnen- en buitenschoolse activiteiten. Van de sociale en culturele emancipatie wordt nog altijd werk gemaakt. Dat weten de allochtone omwonenden maar al te best. De levensbeschouwelijke vorming vraagt uiteraard meer omzichtigheid. Twee uren godsdienstles per week door een gespecialiseerde vakleraar is niet genoeg. Ook andere leraars horen hun bijdrage te leveren, in de schoolse én in de buitenschoolse activiteiten. Zo werd enkele jaren geleden de musical *'Jesus Christ Superstar'* opgevoerd. Met denderend succes. Maar wie zal de vormers vormen? Doorgaans stelt de religieuze vorming in hogescholen en universiteiten niet veel voor. Beginnende leerkrachten krijgen daarom een navorming aangeboden door een instantie (Centraal Beleid van de Colleges, CEBECO) die de Vlaamse jezuïetencolleges overkoepelt. Is die optimaal? Alleszins is ze voldoende om het levensbeschouwelijke aanbod van het college zichtbaar en tastbaar te maken.

Guido Dierickx JJ

Service-learning project 'Gevangenisstraf als doorleefde realiteit'

Pater Leo De Weerd SJ is reeds vier jaar hoofdaalmoezenier van de Vlaamse katholieke gevangenis-aalmoezeniers. Hun vormingsdienst startte op 1 oktober 2014 met een nieuw initiatief: het Centrum voor Levensbeschouwing en Detentie. Dit is een samenwerkingsverband tussen de Katholieke aalmoezeniersdienst (*'Metanoia'*) geheten, Grieks voor 'inkeer', het Leuven Instituut voor Criminologie en de Faculteit voor Theologie en Religiewetenschappen aan de KU Leuven. Dit onderzoeksproject beoogt mensen samen te brengen om na te denken over de thema's levensbeschouwing en gevangenis. Men spreekt bewust over 'levensbeschouwing' en niet enkel over 'kerk' of 'godsdienst' omdat men mensen van verschillende levensbeschouwelijke achtergronden wil betrekken bij deze reflectie. Met dit reflectie- en expertisecentrum denkt de Katholieke aalmoezeniersdienst tegemoet te komen aan een aantal noden. Hieronder maakt u kennis met een laatste nieuwe verwezenlijking van het Centrum voor Levensbeschouwing en Detentie onder leiding van Pieter De Witte en Geertjan Zuidweg.

Het Centrum voor Levensbeschouwing en Detentie ontwikkelt dit jaar een vak aan de KU Leuven met als titel 'Gevangenisstraf als doorleefde realiteit' binnen het kader van service-learning. Service-learning is een vorm van onderwijs waarbij kennisoverdracht, persoonlijke reflectie en sociaal engagement samen worden gebracht. Op die manier komt de student niet alleen meer te weten over een bepaald onderwerp, maar wordt zij tegelijk uitgedaagd om die kennis aan haar eigen ervaring te verbinden, en om zich te engageren voor een (vaak kwetsbare) maatschappelijke groep. Vanaf dit jaar zijn er verschillen-

de pilootprojecten aan de KU Leuven waarbij deze leervorm wordt uitgebouwd in een vak. Eén van die projecten is ons vak: 'Gevangenisstraf als doorleefde realiteit', dat, als alles goed gaat, volgend academisch jaar voor het eerst op het programma zal staan.

Studenten en gedetineerden volgen samen les

Vanuit onze werking als aalmoezeniers hebben we al jarenlang de ervaring met de gespreksgroepen van *Trailies uit de weg*, waarbij mensen van binnen en mensen van buiten elkaar ontmoeten om te praten

Bij foto:
Staannd v.l.n.r.: Bernard Vanwildemeersch (vrijwilliger in de gevangenis van Brugge)
- Marc Decordt (aalmoezenier in de gevangenis van Merksplas)
- Pieter De Witte (aalmoezenier in de gevangenis van Mechelen en coördinator van het onderzoeksproject)
- Elke D'Haeyer (aalmoezenier in de gevangenis van Gent)
- Tom Aernouts (aalmoezenier in de gevangenis van Leuven centraal).
Zittend v.l.n.r.:
Herman Van Holsbeek (adjunct hoofd-aalmoezenier en vrijwilliger in de gevangenis van Leuven-centraal) en Leo De Weerd SJ (hoofdaalmoezenier en aalmoezenier in de gevangenis van St Gillis (Brussel))

over wat dan ook. En dat is een goede ervaring. Daarom dachten wij: Zou zoiets niet mogelijk zijn als vak? En daarmee was het idee voor ons project geboren. 'Gevangenisstraf als doorleefde realiteit' is een academisch vak waarbij masterstudenten criminologie en theologie samen met gedetineerden les volgen in de gevangenis van Leuven Centraal. Het onderwerp van het vak is de gevangenisstraf zoals die door gedetineerden wordt beleefd, en dan met name de ervaring van zin (en onzin) binnen detentie. De titel van het vak is geïnspireerd op het werk van Achiel Neys (+2013), voormalig vormingsverantwoordelijke van de aalmoezeniers. Als Achiel over de gevangenis schreef, dan deed hij dat altijd op een manier die theorie en praktijk bij elkaar hield. Hij putte uit criminologische werken, uit zijn eigen ervaring als gevangenis-aalmoezenier, maar ook uit de grote hoeveelheid gevangenisliteratuur die uit de ervaring van detentie is voortgekomen (denk aan Oscar Wilde, Fjodor Dostojewski, of, dichter bij huis, Roger van de Velde). Wij kiezen voor een gelijkwaardige opzet.

In de eerste plaats bieden we de deelnemers een duidelijk theoretisch kader aan waarmee ze het onderwerp te lijf kunnen gaan. We kijken dan naar de verschillende aspecten van de gevangenisstraf, te beginnen bij het idee van straf zelf. Wat betekent dat eigenlijk, gestraft worden, en wanneer is dat rechtvaardig? En wat met de detentie zelf? Daar is, zoals we weten, een wettelijk kader voor: de Basiswet. Maar we weten ook dat die op heel veel punten nog niet geïmplementeerd is. Veel van de frustraties waarmee gedetineerden rondlopen hebben precies te maken met aspecten van het regime die zij als onrechtvaardig ervaren. Naast die morele component van de ervaring van gevangenisstraf bestuderen we haar sociale aspect. De gevangenisstraf ruikt mensen los uit hun bestaande sociale verbanden, en dwingt ze in een nieuwe sociale context, die ze niet zelf gekozen hebben, die vaak onveilig is, en waar ze ook nog eens aan voortdurende interventies van hogergeplaatsten blootgesteld zijn. Ook rond de ervaringen die hierdoor veroorzaakt worden is heel wat wetenschappelijk materiaal verschenen, dat we op een bevattelijke manier aan de studenten willen presenteren. Ten slotte onderzoeken we de existentiële component van de ervaring van gevangenisstraf. Detentie plaatst vaak grote vraagtekens

bij het zingevingskader dat veel gedetineerden tot dan toe hadden. Veel aannames en overtuigingen rond wat belangrijk is in het leven worden in vraag gesteld, en moeten opnieuw vormgegeven worden. Ook hier willen we de studenten theoretische kaders aanbieden waarmee over die ervaring nagedacht kan worden.

Les in de gevangenis

Tegelijk is de hele opzet van het vak erop gericht om niet enkel aan kennisoverdracht te doen. In de eerste plaats zorgt de setting van het vak – in de gevangenis – ervoor dat de deelnemers van buiten op een heel concrete manier iets meekrijgen van wat een gevangenis is. Het engagement om elke week op voorhand aanwezig te moeten zijn, geconfronteerd te worden met geüniformeerde cipiers, en pas na het passeren van een x-aantal getraliede deuren het leslokaal binnen te kunnen maakt dat de gevangenis veel dichterbij komt dan in een traditionele lesopzet in de veilige en gekende omgeving van de collegezaal. Ten tweede nemen gedetineerden volwaardig deel aan de lessen. Op die manier kunnen de theoretische kaders die worden aangeboden onmiddellijk worden getoetst aan de realiteit van de gevangenis zoals die door de deelnemende gedetineerden wordt ervaren. Ten derde wordt het lesmateriaal verwerkt met behulp van teksten uit de gevangenisliteratuur. Door de blik te richten op de gevangeniservaring zoals die door anderen wordt verwoord, proberen we ervoor te zorgen dat de deelnemers niet vervallen in een soort navelstaarderij. De eigen ervaring van de deelnemende gedetineerden staat in die zin niet op de eerste plaats. Het is precies door het aanbieden van theorie, het mogelijk maken van gesprek met mensen in een heel andere context, en door het nadenken over de manier waarop anderen detentie hebben beleefd, dat de eigen ervaring van een afstand bereflecteerd kan worden. Al met al hopen we een gezamenlijk reflectieproces op gang te brengen, waarbij zowel de gedetineerde als de niet-gedetineerde deelnemers op een nieuwe en uitdagende manier leren nadenken over detentie, en de problematieken die daarmee samenhangen.

Geertjan Zuidwegt en Pieter De Witte

Voormalig Algemene Overste Peter-Hans Kolvenbach (1928-2016)

Peter-Hans Kolvenbach, 30 november 1928 geboren in Druten bij Nijmegen, ging naar de HBS van het St Canisius College in Nijmegen, studeerde een jaar Latijn en Grieks bij de Schola Carolina en trad als 19-jarige in bij de Nederlandse jezuïeten. Hij bracht drie jaar door in Grave, aan de Maas, op ongeveer 15 km afstand van Nijmegen. Twee jaar als novice, daarna een jaar als junior. Toen volgden drie jaar filosofie op het Berchmanianum, Nijmegen. Daarna ging hij naar het St Aloysiuscollege, Den Haag. Hij was er vier jaar surveillant; daarnaast vond hij tijd om Duits en, later, ook Russisch te studeren bij de MO-Leergangen; hij doceerde drie jaar Duits. Hij wist zijn tijd efficiënt te gebruiken, zo herinneren zich oud-leerlingen: tijdens het surveilleren memoriseerde hij Russische woordjes uit een woordenlijstje dat hij in zijn hand hield. Hij bereide zich voor op iets in Oost-Europa. Maar het werd, zomer 1958, een

bootreis naar Libanon met Theo Vlucht SJ, Arie Roest Crolius SJ en Ad Merks SJ. Met Theo Vlucht begon hij met de studie theologie, ondergebracht bij de St Joseph Universiteit, Beiroet. Beiden werden, samen met drie kapucijnen in een Latijnse wijdingsplechtheid op 29 juni 1961 tot priester gewijd door de Apostolisch Vicaris, de Amerikaan Mgr. Eustace J. Smith OFM. Drie jaar later zou diezelfde Mgr. Smith de jezuïeten Michael Brennknecht en Johan de Wit, in een maronitische kerk te Bikfaya, tot priester wijden. In de Latijnse ritus, maar die neomisten droegen hun eerste mis volgens de Byzantijnse ritus op. Zover was het nog niet in 1961, toen Theo Vlucht zijn eerste Mis opdroeg in Bikfaya en P.H. Kolvenbach in Beiroet. Het Concilie was nog niet begonnen en het Latijn was nog de liturgische taal.

Na die wijding volgde een vierde jaar theologie, in Beiroet, en twee jaar studie Armeens en linguïstiek aan diezelfde St. Joseph Universiteit. In de zomer 1964 ging hij naar Parijs om er drie jaar zijn studies voort te zetten aan het Armeens Instituut van de Sorbonne. Het eerste college zou plaats vinden op een zolderkamer, maar hij zat het uur in zijn eentje uit. Geen docent, geen medestudent. Het kamernummer klopte. In de pauze liep hij naar buiten en telfzelf kwam in het kamertje er naast een verstrooide, oude man naar buiten: de professor Armeens! Hij vultoonde zijn opleiding Armeens in de zomer van 1967 en ging toen op tertiaat naar de Verenigde Staten: Pomfret in Connecticut. In september 1968 ging hij doceren op St. Joseph, tot 1981: Armeens en linguïstiek. Als provinciaal van het Nabije Oosten, 1974-1981, zou hij dat blijven doen.

Hij ging toen naar Rome, om er rector te worden van het *Institutum Orientale*, een opleiding theologie van het Oosters Christendom. In de eerste weken van zijn rectoraat werden de jezuïeten opgeschrikt door een ongewone manoeuvre van het Vaticaan. Er was een waarnemend Generaal Overste in functie getreden omdat Pater Arrupe als gevolg van een herseninfarct niet meer in staat was zijn ambt voort te zetten. Paus Johannes Paulus II intervenueerde en benoemde twee delegaten: pater Dezza en pater Pittau. Voor het vervolg neem ik de woorden over van de preek, die pater Hans van Leeuwen uitsprak bij de Nederlandse herdenking op 7 januari 2017.

Algemeen Overste

'Toen de Sociëteit van Jezus begin 1983 van de Paus toestemming kreeg om nog datzelfde jaar een Algemene Congregatie bijeen te roepen en bij die gelegenheid een nieuwe Algemene Overste, haar Generaal, als opvolger van pater Arrupe te kiezen, was dat een hele opluchting. [...] maar de situatie bleef precair en gevoelig. De vragen die de Paus aan de Sociëteit gesteld had, verstonden wij als: Waar staan jullie? Kan ik op jullie rekenen? Wat voor kracht zijn jullie in de Kerk? De 33e Algemene Congregatie en een nieuwe Generaal zouden met die vragen moeten omgaan en er een antwoord op moeten geven. De verhoudingen zouden hersteld moeten worden. Daarmee was aangegeven aan welk profiel de nieuwe Generaal zou moeten beantwoorden.

Het was een grote verrassing en vreugde, dat de Nederlander Peter-Hans Kolvenbach al in de eerste ronde een voldoende meerderheid behaalde: een teken van eenheid, dat des te welkomer was na alle beroeringen van de jaren daarvoor. Een verrassing was het voor velen wel. Peter-Hans had nooit aan de weg getimmerd. Twee jaar eerder was hij door pater Arrupe naar Rome geroepen om rector van het Orientale te worden. Maar voor de meesten was hij een onbekende. Toen zijn naam tijdens de voorbereiding van de keuze de ronde begon te doen, was hij voor velen de 'mystery man', zoals de Amerikaanse medebroeders hem noemden.

De Franse jezuïeten hadden van nabij meegemaakt, hoe Peter-Hans als vice-provinciaal van het Nabije Oosten in uiterst moeilijke omstandigheden, op religieus en politiek vlak, leiding had gegeven aan zijn medebroeders en aan de kerkelijke situatie. Hoe hij daar met spanningen was omgegaan, als verbindingsman tegenstellingen overbruggend, diplomatiek maar ook met een groot invoelingsvermogen voor de eigenheid van ieder en van iedere groepering. Naar iemand met die gaven was de Sociëteit op zoek en de Geest leidde de Algemene Congregatie naar Peter-Hans Kolvenbach.

Hij zal de geschiedenis ingaan - en wij zullen ons hem vooral zo herinneren - als degene die de verhouding tussen Sociëteit en Kerk weer op het goede

spoor heeft gebracht en genormaliseerd. Maar wij zouden hem tekort doen, als we dat alleen zouden zien als een diplomatieke prestatie. Dat was het zeker ook. Ik zou vandaag, nu wij terugkijken op wie Peter-Hans onder ons was, daar doorheen willen kijken. Wat hij ons heeft voorgeleefd, de weg die hij feitelijk ging bij de moeilijke taak waar hij voor stond, en die hij zijn medebroeders aangaf als de enig begaanbare, laat zich samenvatten in twee elementen waar hij steeds weer op terugkwam: creatieve trouw en *discreta caritas*, liefdevol onderscheiden.

Creatieve trouw

Creatieve trouw omschreef hij zelf als volgt: 'We zijn in de terugkeer naar onze wortels op zoek naar een nieuw beginpunt, een trouw aan de ervaring van Ignatius, die tegelijk creatief is. We voelen aan, dat het werk van vernieuwing en aanpassing aan de moderne cultuur onvoldoende is, die we radicaler moeten zijn, zowel in de trouwe terugkeer naar onze wortels als in de zorg en aandacht die we geven aan de uitdagingen van dit moment, en aan alles wat dat van ons vraagt wat betreft het beleven, hier en nu, van de ervaring van onze stichter Ignatius.'

Peter-Hans was ervan overtuigd dat voor Ignatius het fundament van de Sociëteit niet is een regel of een leer, of een organisatie, maar een bron van levend water - *aqua viva* - die in het onderscheiden van de geesten, steeds weer opnieuw opborrelt, verrissend en levensvernieuwend, voor een grotere dienst van God en zijn Rijk van Liefde. En dat je van die bron alleen maar kunt leven, als je in relatie blijft met onze Heer, wiens levensgezel we willen zijn.

Hij geloofde ten diepste in dialoog en samenwerking en was dankbaar te leven in een maatschappij die veelkleurig is in meerdere opzichten. Tegelijk moeten we volgens hem onder ogen zien dat we niets kunnen bijdragen aan die maatschappij of aan die dialoog, als we ons zelf niet eerst toestaan om trouw het Ignatiaans charisma in ons op te nemen. Niet door het mechanisch te herhalen, maar door het hier en nu te herscheppen in dienst van de Kerk en van de wereld.

'Trouw - zo zei hij in 2000 in Loyola tegen de daar verzamelde provinciaals - bestaat daarin, dat men loopt op Gods tempo, dag na dag, met voldoende zicht gewonnen uit onderscheiding om vooruit te blijven gaan, en voldoende flexibiliteit om van weg te veranderen, als de zachte adem van de Geest ons leidt waarheen en zoals Hij wil.' [...] De creatieve trouw was voor Peter-Hans onafscheidelijk verbonden met onderscheiding. Eerder dan een diplomaat was hij iemand die onderscheidend leefde en te werk ging. Niet als een rationeel afwegen van argumenten, maar als een waarachtige *discreta caritas*, een liefdevol onderscheiden, onderscheiden niet met je hoofd maar met je hart: een onderscheiding weten te maken tussen alle geesten waar we mee te maken krijgen op de weg naar een dienst van God uit liefde; een liefde die gezuiverd is van iedere ongeordende neiging, van alle overdriving of ondoordachte haast. Peter-Hans noemde het ook wel 'prudente liefde'.

Een dergelijke discretie ligt dicht bij bedachtzaamheid. Ik denk dat Peter-Hans een bedachtzaam mens was. Voor sommigen is hij een 'mystery man' gebleven. Liever nog zou ik het - met het evangelie - waakzaamheid noemen: Gevoeligheid voor de tekenen van de tijd, de signalen van de Geest. Een mens zijn die te verrassen is door de aanraking van de Geest, maar zich niet laat verrassen door een onverwachte komst van de Heer. Peter-Hans had het kunnen zeggen: "Wat ik tegen jullie zeg, zeg ik tegen iedereen: wees waakzaam!"

Het is het samengaan van creatieve trouw en liefdevol onderscheiden, van trouw die nieuwe wegen zoekt en waakzame liefde, die Peter-Hans Kolvenbach hebben gemaakt tot de man die hij was. Zo was hij in staat om op een historisch moment in de geschiedenis van de Sociëteit juist datgene te doen en te zijn wat nodig was.'

Armenoloog

In Beiroet woonde Peter-Hans in de communautiteit *Saint-Grégoire l'Illuminateur*. Dat is de communautiteit in de wijk Geitaoui, voor de Armeense christenen, met scholen eraan. In de jaren zestig van de vorige eeuw leefden de helft van de ongeveer 3,5 miljoen Armeniërs buiten de Sovjet Unie, dus in de diaspora. Vooral in Libanon, Egypte, Irak, Turkije en Frankrijk. 150.000 van hen behoorden tot de

geünieerde kerk, wier patriarch G.P. Agagianian vanaf 1946 kardinaal was, *papabile* in het conclaaf van 1958 en door Paus Johannes XXIII prefect van de Congregatie *Propaganda Fide* was gemaakt. Saint-Grégoire was voor P.H. Kolvenbach zijn thuis. Als provinciaal bleef hij er wonen. Zijn bijna voltooid proefschrift ging daar verloren, toen een granaat het waterreservoir op het dak raakte en het water zijn kamer instroomde en zijn manuscripten en aantekeningen wegspoelde. Na zijn generaalat had hij er zijn slaapkamer: een matras op de grond van een kaal kamertje op de bovenste verdieping. Volgens Rev. Raffi Ohanessian, kapelaan bij de geünieerde kathedraal van St. Elias en St. Gregorius, Beiroet, was hij de enige niet-Armeense jezuïet die in het Armeens celebreeerde. 'Toen ik in 2009 priester gewijd werd, ben ik gaan doceren op het collège St. Grégoire.

Toen pater Kolvenbach uit Rome terugkeerde, was pater Sahag Kéhician al overleden. Hij nam zijn bibliotheek over. Pater Kolvenbach was voor patriarchenbisschoppen een referentiepunt inzake Armeense problemen. De verzameling Armeense teksten werd aanvankelijk bewaard in het Collège Saint-Grégoire. Kolvenbach had een documentatie gemaakt van krantenartikelen, tussen 1908 en 1920, met betrekking tot de Armeense genocide. Daarnaast was hij ook een specialist in de theologie van de heilige Grégoire de Narek. Hij heeft veel over hem gesproken. Ook humoristisch. Op zijn feestdag zei hij tot mij: als St. Grégoire vandaag de kathedraal zou lopen, zou hij die dan herkennen als een Armeense kerk? Ik dank de Heer voor de genade dat ik P.H. Kolvenbach heb mogen kennen.'

Familieman

Bij de herdenkingsdienst in Nijmegen sprak ook zijn neef Hans Kolvenbach als volgt: 'In de jaren dat oom Peter Algemeen Overste was kwam hij minimaal eens in de twee jaar naar Nederland. Dat waren prachtige dagen. Natuurlijk ontkwam hij dan niet aan de Kolvenbach-Poels familiedag waar hij de gehele dag, een beetje tegen zijn zin in, in de volle belangstelling stond. Prachtig waren alle vragen die hij kreeg te verwerken. Met zijn zus Puck zat hij te praten over de familie en zijn periode in Nijmegen. Zijn andere zus Cobie, wilde vooral weten hoe het

met zijn gezondheid ging en of hij wel gezond at. Mijn vader Hans probeerde vaak de diepere achtergrond van Peter te bereiken maar ik geloof dat dat nooit echt gelukt is. Mijn neven en nichten, Gerard, Pieter, Marja, Carine en ik kregen van oom Peter de volle aandacht. Hij tracteerde ons op prachtige verhalen maar wilde ook alles van ons weten.

In al die jaren was de vorm van communiceren met Peter-Hans heel simpel. Dit ging per brief of postkaart, altijd heel trouw en naar ieder lid van de familie. De kaarten en brieven kwamen uit Rome, Beiroet maar ook uit alle andere continenten. Het mailen kwam er bij mijn oom niet in en het is prachtig dat mijn tante Puck en mijn moeder tot de laatste dagen van zijn leven zijn blijven schrijven. [...]

Er is natuurlijk al heel veel gelezen en geschreven over mijn oom tijdens zijn leven en nu ook na zijn overlijden. Tijdens de uitvaart in Libanon heb ik samen met mijn moeder mogen ervaren hoe belangrijk hij is geweest voor de jezuïeten en voor heel veel mensen in Libanon. Voor mijzelf zijn er een aantal momenten waar ikzelf vaak aan moet terugdenken. In 2007 bezocht ik samen met mijn ouders en mijn gezin oom Peter in Rome. Het waren zijn laatste weken als Algemeen Overste.

Hij was ontspannen en tevreden dat hij na 24 jaar op een mooie manier afscheid als Generaal kon nemen. Hij verheugde zich er op om weer terug te gaan naar zijn geliefde Libanon. Ook daar mocht ik hem in 2012 samen met mijn zwager Maurits Berger nog een keer ontmoeten. Prachtig om te zien hoe hij daar aan het werk was. Zijn collega's waren zo trots op hem en roemden zijn kennis, vriendelijkheid maar vooral zijn bescheidenheid.'

Laatste jaren

Begin 2008, na de keuze van zijn opvolger, vertrok hij naar Beiroet om weer medewerker te worden bij de uitgave van Armeense teksten en onderzoeker in het CEDRAC: *Centre de documentation et de recherches arabes chrétiennes*. Ik laat zijn medebroeders aan het woord. Paul Brouwers schrijft dat hij de laatste acht jaar van zijn leven in een grote teruggetrokkenheid leefde en werkte. Hij liet niet merken dat de uitgave van Armeense teksten niet echt van

de grond gekomen was sinds zijn vertrek naar het Oriëntale in 1981. Indertijd had hij er met hart en ziel aan gewerkt. En hij ging er nu weer onvermoeibaar mee verder. Pater Zaki Sader: 'Peter-Hans Kolvenbach was een fijnzinnig strateeg in bestuurlijke zaken. Hij wist te verenigen en te organiseren. Hij was niet zomaar diplomatiek, maar hij slaagde erin paradoxen te verenigen. Als ik zijn gaven zou moeten opsommen, dan zou ik beginnen met zijn nederigheid, zijn echte armoede die bepaalde religieuzen in de war bracht, en zijn vermogen de juiste woorden te vinden voor mensen die hem erom vroegen.'

Een van de oud-leerlingen van het St. Alstyuscollege, Den Haag, die als jezuïet met hem in het Nabije Oosten leefde, is de socioloog Thom Sicking: 'Zijn dagelijks levensritme was rigoureus: erg vroeg opstaan, uiterst eenvoudig leven, op reis met alleen het hoogst noodzakelijke, streng voor zichzelf, maar open naar anderen toe. Nooit legde hij anderen zijn eigen ascetische manier van leven op. Toen in de jaren zeventig de jongere jezuïeten, die nog studeerden, niet al te graag meer wilden wonen in een huis met de oudere paters, was Kolvenbach degene die hun ideeën verdedigde en ervoor zorgde dat het ook gerealiseerd werd.

Bij zijn terugkomst in 2008 nam hij zijn oude levensritme weer op, ontvluchtte journalisten, zat het liefste op een van de laatste banken in een kerk, en kwam in de refter vlak voor het begin van het uur van de maaltijd om er, na een snelle hap, weer te verdwijnen.' Theo Vlucht schrijft: 'Toen Kolvenbach in 2008 weer terugkwam had hij de ervaring van een kolossaal leven achter de rug, hij was overal geweest waar jezuïeten aan het werk waren. Voor elke reis was er een aanleiding, een zending. Eenmaal aan het einde gekomen van zijn talrijke zendingen, koos hij ervoor zich terug te trekken en in de schaduw te vertoeven. Hij leefde als een kluisenaar na alles en iedereen gezien te hebben. Je zou ook kunnen zeggen dat hij koos voor de stilte, de eenzaamheid, de discretie en de eenvoud.'

Het einde

Op 25 november was hij wat vroeger dan normaal van zijn werk in het CEDRAC weggegaan. Hij voelde zich niet erg lekker. Men bracht hem snel naar het

ziekenhuis. Tegen de avond kreeg hij het sacrament der zieken. De volgende ochtend is hij rustig overleden. Op zijn geboortedag, 30 november, waren in de prachtige, grote kerk van het jezuïetencollege te Jamhour, velen bijeen voor de begrafenisplechtigheid geleid door zijn (tweede) opvolger, pater Arturo Sosa. De provinciaal, pater Dany Younès sprak zijn dankbaarheid uit naar allen die gekomen waren: familie, medebroeders, oud-studenten, bisschoppen en andere hoogwaardigheidsbekleders: ieder van u wist dat hij of zij een plaatsje had in het hart en de geest van pater Kolvenbach. Dat was het hart van een gelovig mens, zo preekte pater Sosa: een hart dat zich uitdrukte in de wijze waarop hij leefde. Zijn vertrouwelijke omgang met de Heer, zijn vrijheid om de H. Geest te laten handelen in en door hem, zijn dienstbaarheid aan de Kerk, die onderhevig is aan allerlei veranderingen. De apostolisch nuntius in Libanon, Mgr. Caccia, las een boodschap voor van de paus. De maronitische patriarch, Mgr. Bechara Raï, herinnerde aan alle hulp en troost die hij de

laatste 24 jaren aan Libanon geschonken had. Hij heeft Libanon gered door zijn gebed, hij heeft een straal licht doen schijnen door zijn geest en zijn intellectuele werk.

Ik eindig met de woorden, waarmee hij een herdenkingsnummer van *De Heraut* over de vermoorde Nico Kluiters SJ (1940-1985) opende: 'Uit de jaren dat ik zelf in Libanon heb mogen werken, herinner ik me nog zeer levendig hoe ik in Beiroet, nauwelijks nadat de kanonnen na een nachtelijk bombardement zwegen, hoorde dat de vogels begonnen te zingen. Onuitroeibare tekens van hoop. Maar ons vertrouwen in de woorden van de Heer, die niet voorbij zullen gaan, berust niet op zingende vogels, maar op de verrezen Heer zelf, die de mens in het lijden tegemoet treedt. Jezus, de verrezen Heer, is ons allen voorgegaan van het lijden van het kruis tot de vreugde van de verrijzenis.'

Samengesteld door Eduard Kimman SJ.

AMSTERDAM

Van januari tot maart hebben we een (Nederlands-spreekende!) Schotse novice bij ons op bezoek: Stephen Noon. Hij werkt in het bijzonder in het internetdepartement van het Platform voor spiritualiteit. Hij doet er aan digitale marketing voor onze gebedswebsites. ★ In dezelfde periode zijn er twee nieuwe digitale retraites in boekvorm uitgegeven: *Eindeloos geduldige Liefde*, bij Meinema, met teksten samengesteld door het team Delft, en *Ouder worden als spirituele weg*, door Piet van Breemen bij Averbode. In het kader van de Krijtbergacademie gaf Ward Biemans een tweetal presentaties over *Amoris Laetitia* van paus Franciscus. ★ De kerk van Sint Franciscus Xavierius of de Krijtberg start weer met een groep kinderen ter voorbereiding op de eerste communie en het vormsel. ★ Het werk van Bart van Emmenik voor het Platform Ignatiaanse spiritualiteit behelst onder andere de opleiding van 19 nieuwe Vlaamse en Nederlandse begeleiders van geestelijke oefeningen, en de voorbereiding van een vorming ignatiaans leiderschap, samen met de Britse, Ierse en Vlaamse provincie. ★ Jos Moons heeft het laatste hoofdstuk van zijn proefschrift ingeleverd en werkt nu aan de laatste loodjes. Mathias Kramm maakt zo grote vorderingen met Nederlands dat hij nu de eerste keren voorgaat in de vieringen van de Krijtberg. ★ Op 15 januari werd in de Obrechtkerk in Amsterdam een herdenkingsdienst gehouden voor de in Indonesia overleden Nederlandse jezuïet Ge Koelman. (zie p. 24) ★ Henk de Vilder krabbelt op na een licht herseninfarct. Peter van Dael krabbelt op nadat hij tijdens de tweede nachtmis in Ons' Lieve Heer op Solder in elkaar is gezakt ten gevolge van een ontsteking van de bloedvaten, die met prednisoon wordt bestreden. Bij beiden komt de ziekte te paard, maar gaat ze te voet.

ANTWERPEN

Agora-Loyola

De vernieuwing van het huis Romero gaat onverminderd door: pas is een nieuwe telefooncentrale in gebruik genomen en heel recent is een verlichtingssysteem voor de kelderruimten aangebracht. De (aanzienlijke) uitgaven van dit systeem komen uit in de tuin en geven hem het uitzicht van een dek zoals we dat vroeger op de zeeschepen konden

bewonderen. Ook elders zijn werkzaamheden afgerond die ons ter harte gaan. Zo is de St. Caroluskerk, waar Johan Verschuere, Jan Stuyt en Guido Dierickx regelmatig voorgaan, schitterend gerepareerd na de brandschade van 2009. ★ Frans Chanterier heeft enkele weken onder ons verbleven met het oog op de medische controle die hij in het Tropisch Instituut moest ondergaan vóór zijn afreis naar een vluchtelingenkamp in Noord-Kenia, aan de grens met Zuid-Soedan. Tijdens de tafelgesprekken liet hij ons genieten van de kleurrijke ervaringen die hij tijdens een vroeger verblijf in Centraal-Afrikaanse landen zoals Zuid-Soedan en Mozambique had opgedaan. Met regelmaat verschijnt ook Guido Cornelissen voor enkele dagen in ons midden voor oftalmologische zorgen in het St.-Augustinusziekenhuis. ★ Voor zijn retraite trok Johan Verschuere naar de abdij van Rochefort, waar hij naast de warme gastvrijheid van de monnikengemeenschap ook de Ardense vorst van -16°C mocht ervaren. Huisbezoekers blijven uiteraard een vast onderdeel van zijn programma. Onlangs werd het huis in Delft bezocht, nu komt Aqua Viva aan de beurt. ★ Jan heeft heel wat zorg besteed aan het goede verloop van een reis die het hart van de heilige Jan Berchmans naar de Verenigde Staten heeft gemaakt, meer bepaald naar Shreveport (Louisiana), waar de Vlaamse heilige bijzonder vereerd wordt wegens een wonder dat daar op zijn voorspraak is geschied. ★ Verder blijven de communautetsleden actief in de GCL (Wiggert), Ignis (vooral Guido Dierickx) en het Ruusbroecgenootschap (Guido De Baere). Dit genootschap heeft tijdens het jaarlijkse Ruusbroecfeest, samen met het Instituut voor Joodse Studies (IJS) en het Universitair Centrum Sint-Ignatius Antwerpen (UCSIA) een conferentie belegd over vrijheid in de mystiek. Guido Dierickx blijft ijverig college geven aan de UA in het vak Sociologie van de Religie, althans tijdens het eerste semester, en de daarbij horende examens afnemen.

BOECHOUT

Xaverius in Capenberg

Aflossing van de wacht. Op 31 december bereikte Marc De la Marche ons vanuit Mechelen als nieuwe overste. Op zondag 1 januari vertrok Charles Verhezen naar Brussel. ★ Ward Dirven ging tweemaal tegen de vlakte, de tweede maal met een gearbarsten polsbeen als gevolg.

Maurits Delbaere begon het nieuwe jaar met een flinke verkoudheid, die echter een algemene verzwakking meebracht.

BRUSSEL

Arrupe

De open haard mag niet meer branden uit zorg voor het milieu in een mistige stad. Toch is de echte huiselijke gezelligheid in de winterse maanden nooit afwezig geweest. Die vind je altijd daar waar men stil en ongedwongen alles voor een ander doet. Onze kleine rest in de residentie Arrupe te Brussel kreeg er twee getrouwe gezellen bij: Charles Verhezen en Walter Fabri. Walter pendelt regelmatig naar de Oude Abdij in Drongen. En ook nog naar zijn vroegere standplaats in Brugge tot ginds alles is volbracht. Charles is hier uit Boechout bij Antwerpen toegekomen met – naast persoonlijke spullen – een hele batterij bloempotten. Lelies, hyacinten en amaryllissen bloeien nu dankbaar op onze vensterbanken en in onze kapel. Ook de vogeltjes krijgen voedsel uit zijn hand. ★ Ondertussen is ons huis nog maar eens volgeboekt met hogere en lagere geestelijken, op missie in de Europese hoofdstad of op doortocht naar belendende Schengenlanden. Ook huisvesten we tijdelijk Benoit Webana, een Congolese student-Kapucijn, en Paul Verbruggen, Missionaris van het H. Hart (MSC) teruggekeerd uit de Democratische Republiek Congo. Benoit studeert vlijtig in Brussel en pater Paul bedient vakkundig de nabijgelegen parochie van Sint-Rochus waar de pastorie in ombouw is. ★ Plant, mens en dieren kijken uit naar zonnige dagen in zwaar weer. Onze buurt bleef de voorbije maanden niet gespaard van een verijdelde aanslag (bom ontmijnd aan de voordeur van de Turkse Federatie in Schaerbeek), bomalarm in het Noordstation, plus enkele huiszoekingen op het Liedtsplein en in onze eigen straat. Geweld kruipt stilletjes op onze stoep, zo lijkt het.

DELFT

Stanislashuis

De bewoners van Delft zijn 'still going strong'. Gerard Wilkens met zijn bezinningsdagen voor religieuzen. Peter de Ruiter met zijn werk voor het 'Huis van de Bijbel'. Bert ten Berge met zijn aanwezigheid op school, vooral de vestiging met de kansarme kinderen, waar door de medewerkers indrukwek-

kend werk wordt geleverd. ★ Rond het feest van Stanislas, 13 november, organiseren wij in de kapel een zogeheten Stanislaslezing. Dit jaar was het onze huisgenoot, Dries van den Akker, zelf die vertelde over de invloed van de jezuïeten in de 17e eeuw op de Delftse schilder Johannes Vermeer. Met Paul Begheyn samen schreef hij er een boekje over. De lezing trok ruime belangstelling. ★ Intussen zijn de meditatie op de zaterdagmorgen weer van start gegaan. Worden afwisselend verzorgd door zes verschillende leden van het Stanislasteam. Bovendien verleenden we gastvrijheid aan de door 'Amsterdam' ingerichte cursus Ignatiaanse Spiritualiteit voor achtien beoogde lekenbegeleiders: Nederlanders zowel als Vlamingen. Vorig jaar waren het vier leden van 'ons' Stanislasteam die de teksten verzorgden voor de digitale bezinning in de Veertigdagentijd, waar Nicolaas Sintobin in Amsterdam de hoofd- en eindredacteur van is. Waaruit eens te meer blijkt dat Delft en Amsterdam steeds meer platform beginnen te worden. ★ In november overlegden we met de zogeheten Spiegelgroep, bestaande uit vrienden van het huis uit verschillende beroepen. We lieten ons inspireren door een flink stuk uit 'Evangelië Gaudium', en vroegen ons af wat we daarvan konden realiseren in de concrete geloofsgemeenschappen waar elk van ons deel van uitmaakt. ★ Het belangrijkste nieuws is voor het laatst bewaard. Na korte tijd is Ben Stoffels alweer naar elders verhuisd. Een grote adering voor onze toch al zo kleine groep. Niet zonder pijn in het hart hebben wij hem afgestaan aan de communautiteit van Mechelen, waar hij de zieke pastoor van de kerk terzijde staat.

GENT

Drongen – Hurtado

Het is een jaar geleden dat de Hurtado-communautiteit in Drongen nog iets van zich liet horen. Iedereen van de communautiteit was bezig en niemand vond de tijd om een berichtje te schrijven. Nochtans waren er wel enkele dingen te melden. Buiten de griepjes, verkoudheden en andere kleine medische problemen is iedereen gezond. ★ Wauthier de Mahieu voelt wel dat er jaren zijn bijgekomen en dat hij het levensritme van vroeger niet meer volhoudt. Maar hij blijft ten dienste staan van veel mensen die bij hem geestelijke begeleiding en spirituele impulsen zoeken. André Cnockaert geeft nog steeds links en

rechts retraïtes en bezinningen. Hij blijft geboeid kijken naar onze paus en hij is bezorgd om de toekomst van het centrum Oude Abdij. Guido Vloemans is op vraag van het bisdom moderator geworden van vijf parochies en hij doet inspanningen om er één geheel van te maken. Hij zal zijn geliefde Sint-Vincentiusparochie moeten verlaten om in de parochie Sint-Catharina te Wondelgem te wonen. Hij zorgt ervoor dat het sociale werk in Sint-Vincentius blijft doorgaan. ★ De grootste verandering kwam er voor René Loyens. Hij was tot op zijn 93ste nog actief als zondagsonderpastoor in Merelbeke. Hij ging er elke week preken en mislezen. In september is hij naar Heverlee verhuisd. De mensen in Merelbeke missen hem: 'Hij geeft ons altijd iets mee om in de week van te leven.' René zelf is heel gelukkig in Heverlee. Toon Suffys is nog altijd werkzaam in drie parochies van Gent Centrum. Maar in september is de parochiekerk van Sint-Antonius Abt gesloten. De kerk was in het kerkenplan van Gent aangetekend om 'herbestemd' te worden. De stad, die eigenaar is van de kerk, heeft aangedrongen om in 2016 al de kerk voor de eredienst te sluiten. Ook de kerk van de Muide wacht hetzelfde lot. De catechese op zondag is verplaatst naar het centrum (de kathedraal en O.L.V. Sint-Pieters). Maar Toon blijft aan de catechese meewerken.

HEVERLEE

Jezuïetenhuis

Het huis in Heverlee is een gelaagd huis met de jezuïetenresidentie en het rusthuis, de kerk, de sub-communautiteit Favre en het studentenhuis Lerkeveld. Langs de ene kant bruist het van leven, langs de andere kant horen ziek zijn en sterven er bij. ★ Op 30 december 2016 werd Herman Cordemans naar het Heilig-Hart Ziekenhuis gebracht, op 5 januari 2017 is hij daar overleden, 92 jaar oud. Iedere avond hoorden we zijn bevende stem voor het inzetten van het slotgebed. Nu is hij voor goed ingetreden in de stilte van de Heer. We worden er zelf stil van. ★ Op 7 oktober 2016 vernamen we het plotse overlijden van Georges De Schrijver van de Lessius-communautiteit. Hij verbleef in het Ateneo in Manila als *visiting professor* theologie. De uitvaart en begrafenis gebeurden ter plaatse. Op 29 oktober werd er een gedachtenisviering gehouden in de Sint-Jan-de-Doper kerk van de Universitaire

Parochie. ★ En op 11 oktober vond in onze kerk de uitvaart plaats van de heer Jean-Paul De Clerck, vroegere koorleider en vriend van het huis. Philip Debruyne, Jan Lambrecht en Guy Borreman gingen voor. De kerk zat afgeladen vol. Er was een afvaardiging in toga aanwezig van de faculteit van de KU-Leuven waar Jean-Paul doceerde. ★ We leefden mee met verschillende medebroeders waarvan een familielid overleed: de honderdjarige zus van Cyriel van Doorselaer, de oudste zus van Jan Bekaert, de moeder van Bart Bosteels en de oudste broer van Paul Dierckx. ★ Cor Traets werd voor geruime tijd opgenomen in het UZ-Gasthuisberg. Hij is nu definitief terug. Bob Hermans verbleef enkele weken in het Heilig-Hartziekenhuis. ★ Op 25 december kwam Roger Lenaers totaal uitgeput terug uit Oostenrijk en hij werd aanstonds opgenomen in het UZ-Gasthuisberg. We hopen dat hij zo vlug mogelijk definitief naar huis komt. ★ Ondertussen gaan de activiteiten in huis en buitenshuis verder. Op 14 november startte de vijfdaagse huisretraite onder leiding van Marc De la Marche. 24 huisgenoten, Georges Cerfontaine van Mechelen en Ward Dirven van Capenberg namen deel. Vooral de heersende sfeer met de nodige stilte en muziek is voor verschillende medebroeders belangrijk. En zo is iedereen tevreden. Trouwens, iedere donderdag projecteert Paul De Greef een goede film als nodige stof ter overweging. Pater overste Fons Swinnen dankte Marc op gepaste wijze. ★ Aan de Advent wordt in huis ieder jaar speciale aandacht besteed. Het avondgebed begint met een kleine meditatieve inleiding en wordt besloten met een aangepast gebed, ditmaal opgesteld en begeleid door onze nieuwe huisgenoot Bob Ceusters. Ook het personeel leverde vlak voor Kerstmis zijn bijdrage met een kerstspel en eucharistieviering. De meest opvallende figuur was een stokoude herder in de figuur van Flor Uyttersprot. ★ Pater provinciaal Johan Verschuere kwam op huisbezoek van 6 tot 14 december. Bij die gelegenheid bracht hij samen met Nicolas Standaert verslag uit over de 36e Algemene Congregatie. Op het einde van het bezoek kregen we een bemoedigend memoriale. ★ Zoals reeds dikwijls vermeld, is Heverlee het doorgangshuis voor missionarissen en Congolese medebroeders, we vermelden onder andere: Gérard Triaille, Jef De Priil, Ngoy Kalumba Léon voor een oogoperatie, Mgr. Nzala, bisschop van Popokaba-

ka, Fernando Prado, missionaris in Guatemala, en oud-provinciaal Augustin Ntima. Onze missionarissen hier in huis ontvingen verschillende malen de heer Maarten Langendries, historicus en student-antropoloog, om uitgevraagd te worden over hun Congo-ervaringen voor en na de onafhankelijkheid. In dit verband is het de moeite waard het boek te lezen van de heer Johan Swinnen, broer van Fons met als titel: 'Rwanda, mijn verhaal'. ★ We hebben er een nieuwe huisgenoot bij. Peter van Gool verhuisde eind december van Brugge naar Heverlee. Als goede muzikant werd hij al dadelijk ingeschakeld voor de directie van de liederen in de kerk en eveneens voor het voorgaan in de liturgie. ★ Met gans het personeel hielden we een aangenamen nieuwjaarsreceptie. Overste Fons Swinnen gaf een overzicht van de belangrijkste gebeurtenissen uit het voorbije jaar en een vooruitblik op het komende. Directeur Inge Zwinnen sloot de inleiding af met een gebed van pater Cromphout: 'Dat we onze dagen open houden...' We zullen het doen.

Favre

Het gonst en borrelt in de kleine kudde die Favre heet. Wouter Blesgraaf slooft zich uit voor examens – uitslagen zijn er bij het ter perse gaan nog niet bekend. Het Vlaamse platteland wordt opnieuw gekerstend dankzij Marc Lindeijer. De wereldvreude komt een stukje dichterbij dankzij Philip Debruyne, nu hij een uitwisselingsproject in Israël mee in de steigers zet. Onze vice-minister Theo Brebels heeft zoveel te doen, dat hij in een officieel schrijven moet zeggen: 'Gelieve u niet meer rechtstreeks tot hem te richten met vragen, zodat het échte werk er niet onder hoeft te lijden'. En de overste, Walter Ceyssens, reist Europa rond, uit hoofde van zijn vele verantwoordelijkheden. ★ Gelukkig is er daar onze stek, een warm nest waarin we tot rust mogen komen, weg uit alle drukte. Want eindelijk konden we onze intrek nemen in een eigen gemeenschappelijke ruimte te midden van het grote complex van Heverlee. We bidden over de juiste inrichting van de gebedsruimte. U bent altijd welkom voor een bezoekje. De burens van de Sint-Jan Berchmanscommunautiteit waren er al eens voor een openduo moment op 17 december: bij een hapje en een drankje werd, figuurlijk als het ware, het officiële lintje doorgeknip.

LEUVEN

Dijlehof

Het huisbezoek van pater provinciaal Johan Verschuere was voor onze kleine, bejaarde communautiteit een deugddoende dag. Door zijn luisterend oor bij elk van ons en door het getuigenis van zijn eigen ervaringen tijdens de voorbije Algemene Congregatie, heeft hij ons echt een hart onder de riem gestoken. Een ander goed nieuws was de blijde thuiskomst van Leo Vandenabeele, na veertien dagen verblijf in het ziekenhuis, met een geslaagde heelkundige ingreep. De convalescentie verloopt vlot en hij komt weer op krachten. ★ Voor de wekelijkse eucharistievieringen in het rusthuis krijgen we welkomte ook uit Heverlee. Naast Paul De Greef gaat nu ook Guido Cornelissen eenmaal per maand in de eucharistie voor. Tot grote vreugde van zijn zus Irene. Mevrouw Irene Cornelissen werd anderhalf jaar geleden hier opgenomen, en zij verblijft op de kamer waar wijlen broeder Harry Verkooyen meer dan twintig jaar gewoond heeft. ★ Intussen blijft Dijlehof zijn best doen om, in deze donkere maanden, onze oude dag op te vrolijken: door een kaas- en wijnavond samen met familie; een pannenkoeken-of een smoutebollennamiddag; een Sinterklaasbezoek en een Drie Koningentaart. En, om af te tekenen, eind januari: een gezellige Nieuwjaarsreceptie... ★ Ons vernaam 'Bellarminokoor' dat stilgevallen was door het vertrek van onze geliefde dirigente Agnes, krijgt nu weer nieuw leven. Drie maanden lang zal een jonge, Russische dirigente Oxana Peredreeva, ons 'vreugdevolte lenteliederen' inoefenen. Daarom krijgt het koor nu de naam: 'vreugdekoor'!

MECHELEN

Huis Leliëndaal

Eindelijk! Ja, eindelijk zijn de drie steunpilaren van onze communautiteit in Mechelen gearriveerd. Uitgewild in Brugge werden Pieter-Paul Lembrechts, Leo De Weert en Tonny Cornoedus verwelkomd in Mechelen. Zo konden we van start gaan met een verjongd team, dachten we. Maar plots belandde Frans Mistiaen in het ziekenhuis. Geen nood, want via zijn laptop blijft hij ons bedrieffe runnen. Konden we nu eindelijk starten? Wacht even, plots kwam als een wit konijn uit de hoge hoed van de tovenaer, versterking uit Nederland in de persoon van Ben Stoffels. Onze startdag is nu gepland op dinsdag

zeven februari, bij leven en welzijn. ★ Het enige vermeldenswaardige in de voorbije maanden, is het bezoek van de broeders en zusters van de Tiberiade. Gedurende een week ontplooiden ze allerlei initiatieven. Onze kerk, gelegen aan dé winkelstraat van Mechelen, kende op zaterdag veel ongewoon bezoek. De show werd echter gestolen door de ezel die zij als een mascotte meevoerden. Hij onderging lijdzzaam de beklimming van peuters en kleuters die nadien, samen met hun ouders, een brandend kaarsje mochten brengen naar het tabernakel. Of, hoe het profane en het sacrale elkaar de hand kunnen reiken!

NIJMEGEN

St. Jan Berchmans

Het zal u na alle aankondigingen niet verrassen: Wij zijn verhuisd! In het gebouw Aqua Viva aan de Heyendaalseweg – waar ook huurders, en wellicht zelfs een paar bedrijven onderdak zullen gaan vinden – heeft de communiteit St. Jan Berchmans haar nieuwe thuis gekregen. Helemaal zonder inspanning, slag of stoot is dat niet gegaan. De verhuizing zelf – althans, het overbrengen van alle personen en inboedel naar het nieuwe pand – heeft twee weken in beslag genomen. In de eerste week zijn kantoren en kelders en zolders overgebracht, en een deel van de bibliotheek. En in de week van 5 december volgden de 58 bewoners. ★ Op maandag 5 december ging de keuken over. Onze traditionele Sinterklaasmiddag kwam te vervallen. Maar wij sloten die dag af met een Chinees buffet. Bij bepaalde gelegenheden vindt de warme maaltijd aan het einde van de middag plaats in de vorm van een uitgebreid buffet. Niet alleen de huisgenoten zijn daar bij, maar ook medewerkers en vrijwilligers worden uitgenodigd. Het is altijd heel gezellig. Dat was het nu ook. Met een goede en feestelijke maaltijd – nu eens, bij wijze van uitzondering, en vermoedelijk voor het eerst, niet gekookt door onze eigen koks – namen wij afscheid van het vertrouwde huis aan de Houtlaan. ★ De volgende ochtend moest de eerste grote groep huisgenoten (een paar verspieters was hen in de dagen tevoren al voorafgegaan) er aan geloven: om 08.00 klopten de verhuizers op de deur. Het werd een aantal heel lange dagen. In drie dagen was iedereen over, en was ieders appartement min of meer ingericht. ★ Daarmee was het niet voorbij. Het gebouw bleek nog

niet af, en er liepen nog volop bouwvakkers rond. Ook de verhuizing was daarmee nog niet af. Noch voor de bewoners, noch voor onze medewerkers. Veel van onze diensten moesten minstens deels op een andere manier gaan werken. Linnengoed moest op andere plekken een plaats krijgen. De technische dienst moest zich geheel anders gaan inrichten. De verpleging moest nieuwe routes van de ene naar de andere huisgenoot ontdekken. Enzovoorts. Voor de bewoners moesten er schilderijtjes worden opgehangen, of – doorheen de weken – meubels toch anders worden geplaatst dan aanvankelijk handig had geleken. Er moesten haakjes worden bevestigd voor handdoeken en vaatdoeken (daar zijn we nu nog mee bezig). Bovendien heeft het gebouw kinderziektes. Zo moest de verwarming worden 'ingeregeld', en hadden enige bewoners het veel te lang veel te koud. De elektronische deurknoppen en sommige deuren bleken veel te zwaar om door een aantal van ons geopend te worden. Ook met de oplossingen van sommige van die problemen zijn wij nog steeds bezig. ★ Maar het is een prachtig gebouw. De meesten van ons zijn er in ruimte en voorzieningen zeer op vooruit gegaan. En het is al volop een thuis aan het worden. De nieuwe kapel is een fijne en intieme ruimte, waar wij graag samenkomen om te vieren. De serre waar de kranten liggen en waar vóór tafel gebordeld wordt, is gezellig. De bewoners van de gesloten afdeling en van de verpleegafdeling hebben zich in hun huiskamers snel thuis gevoeld. En ook de recreatie op de derde verdieping (met een prachtig uitzicht over de omgeving) heeft zo langzaam een goede vorm gekregen. Al met al was het een hele gebeurtenis. Maar we hebben ons er met veel veerkracht doorheen geslagen. En het mag gezegd worden: Wij maken het goed. ★ Het leven van de communiteit heeft z'n normale tred heronnen. Daar horen de verdrietige momenten helaas bij. Broeder Martinus Duijkers SSS stierf begin januari. En midden in de visite van de provinciaal overleed Kees Hillenaar, die wij zullen gaan begraven na wat vast een druk bezochte uitvaartmis zal worden. Verblijdende ontwikkelingen maken vanzelfsprekend ook deel uit van het communiteitsleven. Zo zijn onze buuren – de paters en broeders van het Heilig Sacrament – voortaan op de eerste zondag van de maand onze disgenoten. En het is een voorrecht om goede buuren te mogen koesteren.

'Uit een gewoon stuk hout'

Pater Arturo Sosa, algemene overste van de jezuïeten sprak eind januari in Rome op 'wereldvluchtelingendag' de leden van Centro Astalli, samen met de aanwezige vluchtelingen toe. Centro Astalli is het hoofdkwartier van JRS (vluchtelingendienst van de jezuïeten) in Italië.

Pater Sosa vroeg al wie steun verleent aan vluchtelingen en migranten om er bij hun regering, vooral in Europa, op aan te dringen om veilige en legale toegang te verschaffen vooral aan kinderen en jongeren die gedwongen zijn hun huizen, landen en zelfs hun familie te verlaten, om elders een toekomst op te bouwen. In de Gesù-kerk in Rome zei hij: 'tegelijk blij en getroffen te zijn door wat hij hoorde van vluchtelingen. Blij ook omdat hij met hen had kunnen bidden. Deze dagen zijn een goede gelegenheid voor de Sociëit van Jezus om met beperkte middelen hun vrees en hoop te kunnen delen in Italië en in de rest van de wereld'. Reeds vroeger had hij op de grens van Columbia en Venezuela families ontmoet die gedwongen waren alles te verlaten. 'Ik

Geachte lezer in Nederland,

Indien wij van u een gift hebben ontvangen, willen wij u via deze weg laten weten dat wij daar zeer dankbaar voor zijn. Als u geen bedankbrief heeft ontvangen is de reden daarvan, dat wij geen adres van u hebben. Op het bankafschrift staat tegenwoordig geen adres meer vermeld, vanwege de Wet op de Privacy. Zou u zo vriendelijk willen zijn, wanneer u een gift naar ons wilt overmaken en hiervan een bevestiging wilt ontvangen, om uw volledige adres te vermelden? Heel hartelijk dank hiervoor.

Pater Sosa met enkele Amerikaanse studenten op bezoek in Centro Astalli. FOTO: ARCHIVIO CENTRO ASTALLI

heb kinderen en jongeren ontmoet die kindsoldaat werden en zo gedwongen om aan oorlogen deel te nemen ver van hun eigen verlangen.'

Mildheid

Pater Sosa sprak ook over de mildheid van mensen die met grote vrijgevigheid mensen hadden opgevangen die op zoek waren naar een nieuw leven. Hij vond deze mensen ook in scholen en christelijke gemeenschappen, mensen die een behulpzame hand boden. 'Als kinderen en jongeren geen kansen krijgen, is dit een bijkomend gevaar voor hen. Gebrek aan efficiënte beveiliging geeft kans aan mensenhandel.' Aziz, een vluchteling uit Guineë, was zijn land moeten ontvluchten toen hij zestien was. Hij had een tocht door: Mali, Niger, Libië tot in Italië achter de rug. Anderen uit Afghanistan, Albanië, Syrië en Ethiopië brachten gelijkaardige verhalen. Ze waren allen minderjarig toe ze in Italië toekwamen. 'Mijn vader was een beeldhouwer in Aleppo', zei er een. 'Hij kon een tocht door vijf landen bestaan uit meer beelden kerven. Zijn wij niet te vergelijken met een stuk hout dat hoopt tot leven te komen? Onze buurt in Aleppo waar wij als kinderen leefden bestaat niet meer. Degenen die Aleppo verwoest hebben, hebben ook onze dromen als jonge mensen vernietigd.' Kinderen en jongeren zijn in deze problematiek de meest kwetsbare mensen omdat zij onzichtbaar en stemloos zijn. Zij hebben bescherming nodig.'

Bron: Jesuits in Europe, februari 2017, vertaling: Walter Fabri SJ

Als alle geloofshuisjes sneuvelen, in stilte

Silence, een film van Martin Scorsese

Kan je geloven zonder of ondanks de Kerk? Kan je geloven als je de basisregels overtreedt? Wat is christelijk geloven? *Silence* is een ruige én subtiele film die veel vragen aanpakt van hedendaagse christenen. Het is een indrukwekkend geloofs-statement.

In 1639 komen twee Portugese jezuïeten aan in Japan, op zoek naar hun medebroeder Ferreira die, na martelingen, het geloof afgezworen heeft. Na een sterke bekeringsgolf in de 16de eeuw in het voetspoor van St. Franciscus Xaverius, is in Japan een meedogenloze christenvervolgung uitgebroken. *Silence* vertaalt de zoektocht naar Ferreira.

Het resultaat is een episch drama dat doet denken aan *The Mission* (1986). De hardheid van de beelden bevaagt de kijker op de eigen ervaring. Zo is er Kichijiro, een Japanse christen en Judas-figuur. Als het moeilijk wordt, loopt hij weg en pleegt verraad. Bijzonder is dat hij telkens terugkomt. Kichijiro heeft niet de kracht om de beproeving te weerstaan. Hij is zo geboren. Andere Japanse christenen kiezen de marteldood. Voor hem is dit geen optie. Betekent dit dat het christen-zijn voorbehouden is voor sterken? Is God niet precies mens geworden voor zwakke mensen als hij, vraagt Kichijiro?

De vragen waarmee de jezuïeten geconfronteerd worden zijn zo mogelijk nog complexer. De gesprekken met de Japanse inquisiteur lijken niets heel te laten van hun geloofssysteem. Hun denkkader kan niet in dialoog treden met de Japanse cultuur en religie. Vervelend voor een geloofstraditie die zichzelf verstaat als de universele waarheid. Anders gesteld, wat behoort tot de culturele en dus niet essentiële uitdrukkingvormen van het christelijk geloof en wat is de onvervreembare kern?

Voor de priesters wordt deze vraag op brutale wijze gesteld. Zijn worden verplicht hun geloof af te zweven. Van geloofshelden worden zij minder dan niets. Wat zegt dit? Over de 'verraders', over hun intieme

Andrew Garfield speelt pater Rodrigues SJ in *Silence*

geloofservaring en, uiteindelijk, over christen zijn? *Silence* is de verfilming van een boek van Shūsaku Endō (1923-1996), een Japanse romanschrijver. Endō was katholiek, in een land waar de katholieken maar 0,5% van de bevolking uitmaken. Centraal in zijn oeuvre staat de vraag naar de kern van het christen-zijn in culturen die vreemd zijn aan het christendom.

Scorsese gaat naar de kern van het christelijk geloof. In *Silence* schetst hij niet alleen het mysterie en allerhande vragen. Hij geeft ook subtiele maar duidelijke elementen van antwoord. *Silence* heeft een hoge actualiteitswaarde. Vele Westerse christenen leven in samenlevingen waar de kerkelijke omkadering tanend is. De regels van hun kerken lijken overjaars en contracultureel. De grote populariteit van paus Franciscus heeft veel te maken met hoe hij omgaat met die spanningsvelden van binnen en buiten de grenzen van de Kerk, wet en barmhartigheid, objectiviteit en subjectief geweten, enz.

Zoals de hoofdpersonages van *Silence* is Franciscus jezuïet. Zijn kracht ligt in het fundament van de Ignatiaanse spiritualiteit dat ook het fundament is van het christelijk geloof. Scorsese noemt het verrassend in de slotscene van de film. Het is de leessleutel voor een geloofsfilm waarin zowat alle heilige religieuze huisjes sneuvelen.

Nikolaas Sintobin SJ

Guy Consolmagno, astronoom en jezuïet

Aan het hoofd van de Vaticaanse sterrenwacht staat de in Amerika geboren en getogen jezuïet Guy Consolmagno. Op 8 december 2016 gaf hij een lezing '*Astronomy in the Vatican*' aan de Radbouduniversiteit Nijmegen. Vier vragen aan de directeur van *Specola Vaticana* naar wie ook een asteroïde is genoemd.

Waarom is astronomie zo belangrijk voor het Vaticaan?

'Laat me beginnen om korte metten te maken met alle redenen die op internet circuleren. We maken geen horoscopen voor de paus en we hebben geen plannen om marsmannetjes te bekeken. Onze missie is om goede baanbrekende wetenschap te beoefenen, om een brug te slaan tussen de wetenschap en de kerk en om mensen, in het bijzonder mensen van de kerk, eraan te herinneren dat wetenschappelijk onderzoek van de schepping een prachtige manier is om de Schepper te leren kennen.'

Waar houdt u zich op dit moment mee bezig?

'Mijn werkzaamheden zijn gericht op het begrijpen van de relaties tussen meteorieten in ons laboratorium en de hemellichamen verder weg in ons zonnestelsel, waar ze vandaan komen. We observeren asteroïden en andere hemellichamen met onze telescoop in Arizona en ontwikkelen theorieën om te verklaren hoe hetgeen we op de ene plaats zien is te verbinden met wat we elders zien. De wetenschap bouwt steen voor steen aan een kathedraal van de waarheid. Het is onze taak om een paar degelijke, solide bakstenen aan te leveren.'

Astronomie heeft onze kijk op het universum veranderd. Wat is, verwacht u, de volgende revolutie? 'Ha! Als ik dat wist, zou ik me daar natuurlijk mee bezighouden. Het belangrijkste in de astronomie, of welke wetenschap dan ook, is dat je voorbereid moet zijn op een verrassing. De grootste nieuwe opening in mijn eigen vakgebied, planeetwetenschappen, is dat we nu duizenden zonnestelsels hebben gevonden rond andere sterren. Die kunnen we bestuderen en vergelijken met ons eigen zonnestelsel. We heb-

ben al dingen ontdekt die ons versteld doen staan. Zo zijn de planeten in ons zonnestelsel onderverdeeld in aarde-en-kleiner en Neptunus-en-groter, en niets daartussenin. Dus uiteraard bedachten we een mooie theorie om te verklaren waarom het bestaan van planeten van een ander formaat onwaarschijnlijk zou zijn. En nu blijkt dat de overgrote meerderheid van de planeten rond andere sterren juist precies in die categorie valt, terwijl wij dachten dat dat onmogelijk was! Het is een boeiende tijd om astronoom te zijn.'

Broeder Consolmagno bij paus Franciscus

Veel mensen vinden het moeilijk te bevatten dat u een topwetenschapper bent en tegelijkertijd religieus. Hoe verenigt u deze twee met elkaar?

'Hier kan ik veel over zeggen en ik heb ook een aantal boeken over dit onderwerp geschreven. Wetenschap en religie zijn beide een zoektocht naar de waarheid, ze verschillen dus niet zoveel als mensen soms denken. Maar laten we het eens omdraaien: ik ben een jezuïet en daarnaast ook een wetenschapper. Als je in de geschiedenis van de wetenschap duikt, zul je zien dat dat helemaal niet zo ongewoon is. Ik heb al veel astronomen mogen ontmoeten die net als ik zeer actief zijn in de kerk. Dat is gewoon een feit.'

Interview: Martine Zuidweg,
Vox, onafhankelijk magazine van de
Radboud Universiteit Nijmegen,
www.voxweb.nl

Cornelius a Lapide jaar Bocholt (B.)

In 2017 herdenkt Bocholt, een plaats in Belgisch Limburg, Cornelius a Lapide. De organisatie van dit jubeljaar is in handen van een enthousiaste werkgroep en kan rekenen op steun van het gemeentebestuur, de kerkraad en parochie St-Laurentius, het Davidsfonds en de heemkundige kringen van Bocholt.

Cornelius Cornelii a Lapide, Latijn voor Cornelis Cornelissen van den Steen (Bocholt, 1567 - Rome, 1637), was een Vlaams jezuïet en geleerde. Hij studeerde humane wetenschappen en filosofie in Maastricht, Keulen, aan de universiteit van Dowai (Frans: Douai) en Leuven. Aan deze laatste universiteit doceerde hij ook filosofie en Hebreeuws. In 1613 trok hij naar Rome waar hij Hebreeuws bleef doceren. Na zijn dood werd hij apart begraven, met de gedachte dat een heiligerverklaring niet veraf zou zijn. Er is echter nooit een zaligverklaring gevolgd. Zijn belang situeert zich vooral in zijn Bijbelcommentaren die zowel door Rooms-katholieken als door protestanten werden geapprecieerd.

Vandaag heeft Bocholt nauwelijks nog weet van deze Cornelius a Lapide. De Bijbelgeleerde uit de zestiende eeuw is ongetwijfeld de grootste en meest beroemde Bocholtenaar ooit. In de twintigste jaren van vorige eeuw werd er nog naar Cornelius verwezen via de school, het huidige Biotechnicum, en de toenmalige melkerij 'Cornelius a Lapide'. Na

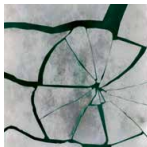
de naamsverandering van de vroegere landbouwschool en het verdwijnen van de melkerij verwijst enkel nog de grote zwerfkei voor het Biotechnicum naar Cornelius a Lapide.

De 450ste verjaardag van zijn geboorte startte op 18 december 2016 met een misviering in de Sint Laurentiuskerk. Het programma voor 2017 ziet er als volgt uit:

- Vrijdag 10/03/2017: lezing door dr. Jan Vaes met duiding over het historisch, politiek en godsdienstig tijdskader.
- Zondag 12/03/2017: concert door Schola Cantorum van het Wardinstituut uit Roermond om 15u en opening van de tentoonstelling + receptie.
- Maandag 17/04/2017: lezing door Bénédicte Lemmelyn n.a.v. haar boek 'Mijn geloof als Bijbelwetenschapper', een hedendaagse reflectie op de Bijbel.
- Donderdag 07/09/2017: lezing door Wim Cuppens over zijn plaatselijke geschiedenis en dr. Sylvester Lamberigts over zijn werk en betekenis ervan.
- Zondag 17/12/2017: afsluitende viering met provinciaal Johan Verschuere en onthulling van kunstwerk op het nieuwe Cornelius a Lapideplein en afsluitende receptie in De Steen.

Meer info: www.kerknet.be/federatie-bocholt/artikel/cornelius-lapide-1

groene ondergrond te zien die associaties opwekt met schaatsters die in een wak in het ijs zijn verdwenen. Verschuere droeg, namens de jezuïeten, het gedentekten op aan de 'Lotgenotengroep Canisiuscollege' als aanvulling op de persoonlijke gesprekken die in de afgelopen jaren gevoerd zijn en die tot een verbeterde verstandhouding hebben geleid.

'Gebrokenheid', door Hans Janssen

Pater Herman Cordemans
(1924-2017)

Herman Cordemans werd geboren in Laken bij Brussel op 9 juli 1924. Na de Grieks-Latijnse humaniora in het Sint-Jozefcollege van Aalst trad hij in te Drongen op 7 september 1942. Filosofie studeerde hij in Godinne en Eegenhoven en theologie in Leuven. In die stad werd hij tot priester gewijd op 10 augustus 1956. Ondertussen had hij ook stage gelopen als collegeleraar in Aalst, Brussel en Gent. In 1960 werd hij naar de provinciale residentie van Brussel geroepen. Daar werd hij belast, naar eigen zeggen soms overbelast, met de functies van secretaris van de provinciaal, met die van redacteur van de tijdschriften: 'Missie' en 'Jezuïeten', met die van archivaris van de provincie. In de late jaren zeventig en tachtig mocht hij dit vooral redactionele werk inruilen voor dat van 'operarius'. Hij gaf met veel vrucht retraites aan leerlingen van technische scholen. Negenhonderdvijftig retraites heeft hij gegeven, verbaatswekkend voor een man die vreesde dat zijn werkracht

beperkt was. In de huizen waar hij woonde: te Kortrijk, Mechelen, Brugge en Oostakker was hij soms minister maar steeds ook archivaris. In 1994 nam hij zijn intrek in Heverlee om de bibliotheek en de archieven van het huis te beheren. Dat is de finale indruk die hij bij velen heeft nagelaten. Een ietwat teruggetrokken man tussen grote hoeveelheden geschriften over het lief en het leed van zijn medebroeders. Toen hij negentig werd heeft het Katholieke Documentatiecentrum van Leuven (KADOC) een mooie brochure gewijd aan zijn eigenlijke levenswerk, aan de vele, vele uren die hij als doorgewinterde archivaris heeft doorgebracht in eizame kelders. De brochure kwam op tijd. Twee jaar later begon Herman plots te verzwakken. In de nacht van 4 op 5 januari 2017 is deze vrome man vredig heengegaan naar zijn Heer.

Pater Georges De Schrijver
(1935-2016)

Georges De Schrijver werd geboren op 15 maart 1935 in Hamme, Oost-Vlaanderen. Tijdens zijn

Latijns-Grieks humaniora in het Klein Seminarie van Sint-Niklaas toonde hij zich een veelbelovend student. Op 7 september 1954 trad hij in bij de jezuïeten in Drongen.

Georges voltooide in 1969 de licentie theologie in Heverlee. Tot doctor promoveerde hij, *summa cum laude*, in Leuven in 1976. Zijn aandacht ging aanvankelijk uit naar de spirituele verlossing van de individuele mens. Later zou die zich wenden naar de bevrijding van mens en samenleving uit een onrechtvaardige en dus godloze wereld. Dat is de grote wending in zijn denken. Maar niet de laatste. Als een ware theologische kenner heeft hij kennis gemaakt met vele theologische en ook met vele niet-theologische denkstromingen. Zijn belangstelling voor de bevrijdingstheologie heeft geleid tot de oprichting van de Centre for Liberation Theologies aan de KU Leuven waarvan hij vele jaren de voorzitter is geweest. Een andere voorkeur ging uit naar de kosmologie, naar het gesprek over de scheppende God zoals dat gevoerd wordt tussen theologen en natuurwetenschappers. Zijn *magnum opus* over dit onderwerp publiceerde hij in 2015 in Manila, zij het voorlopig slechts in een beperkte oplage. Als lid van de redactie van Streven schreef hij 68 bijdragen voor dit tijdschrift. In Leuven heeft hij vele jaren alleen gewoond. Maar niet eenzaam. In zijn appartementje kon hij vele studenten ontvangen voor wie hij een toegewijde begeleider was. Dat was hij ook voor zijn familieleden na het vroegtijdige overlijden van

zijn broer, attent en waakzaam. Gedragen door zijn netwerk van oud-studenten heeft Georges na zijn emeritaat gedoceerd in Nigeria, in China, in India, in de Filipijnen. In Manilla is hij plots overleden, op 7 oktober 2016. Daar is hij ook begraven. In Leuven werd zijn gedachtenis plectig gevierd in de kerk van de Universitaire Parochie.

Pater Gé Koelman
(1931-2016)

Gé Koelman werd op 24 juni 1931 geboren in Amsterdam als oudste van 7 kinderen. Van moederszijde was hij familie van mgr. Aengenent, de sociaal geïnspireerde bisschop van Haarlem. Na het gymnasium te hebben gevolgd aan het Ignatius College te Amsterdam trad hij in 1949 in bij de jezuïeten, zeer tegen de zin van zijn heerooms, die hem liever wereldheer zagen worden. Na één jaar werd hij, nauwelijks 19 jaar oud, al naar Indonesië gestuurd, waar hij zijn opleiding voltooide. Hij werd te Yogyakarta in 1962 priester gewijd door mgr. Schoemaker, de bisschop van Purwokerto. Vanwege de

politieke situatie kon de wijding niet plaatsvinden in Nederland, maar een jaar later kon hij wel naar Drongen in België voor zijn tertiaat. Teruggekeerd in Indonesië werkte Gé eerst in het Kolese De Britto in Yogyakarta als godsdienstleraar en prefect. Hij maakte veel indruk op de leerlingen, niet alleen door zijn zware lichaam, maar ook door de manier waarop hij les gaf en door de persoonlijke aandacht die hij aan de leerlingen gaf en de bezoeken thuis bij hun ouders. Van 1973 tot 1975 was hij in diezelfde stad directeur van het Asrama Realino, een internaat (*asrama*) voor universitaire studenten, een kweekvijver voor maatschappelijke leiders. In 1975 werd Gé voor zes jaar rector van het Kolese Loyola in Semarang, waar hij op dezelfde wijze werkte als in De Britto, maar hier had hij ook de zorg voor de financiën en hij vertelde met smaak hoe hij rijke ouders tot het betalen van aanzienlijke sommen wist te bewegen. Zijn leven kreeg een andere wending in 1982 toen hij het onderwijs verliet en directeur werd van het retraitehuis in Klaten. Van toen af werd zijn hoofdtaak de geestelijke begeleiding, eerst zeven jaar als retraiteleider, daarna zeven jaar als spiritueel aan het grootseminarie in Malang, buiten het eigenlijke missiegebied van de jezuïeten. Vervolgens werd hij door de bisschop van Jakarta gevraagd om leiding te geven aan de charismatische beweging in zijn bisdom, een bloeiende, maar wat geëxalteerde beweging, waarvan een gedeelte zich onlangs van de katholieke kerk

had afgescheiden en een eigen kerk begonnen was. De bisschop wenste zich een moderator die de groep met beide benen op de grond kon houden en vond die in de nuchtere Hollander Gé. Ook dat deed Gé 7 jaar, waarna hij weer spiritueel werd, ditmaal aan het grootseminarie van Jakarta. In 2013 verhuisde Gé terug naar Midden Java en nam zijn intrek in het rusthuis Emmaus in Giri Sonta. We verliezen in hem een harde werker, een wijze raadgever en een gezellige, opgewekte medebroeder.

Pater François-Xavier
in De Abeele
(1921-2017)

In Elsenne werd hij geboren op 19 november 1921. Hij was de zoon van een magistraat. Zijn humaniora deed hij in Gent in het Sint-Barbaracollege. De zevende september 1939 treedt hij in te Drongen. Twee jaar later legt hij zijn geloften af om er verder twee jaar klassieke filologie te studeren. Voor zijn filosofie verhuist hij naar Godinne om daarna onmiddellijk naar Bukavu

in Congo gestuurd te worden als studiemeester-opvoeder en dit tussen 1945 en 1949. Voor zijn theologie trekt hij naar Maastricht. In die stad wordt hij tot priester gewijd de 22 augustus 1952. Op het einde van zijn vorming verblijft hij een jaar in Firenze en keert in 1954 naar Bukavu terug. Tussen 1954 en 1965, de laatste jaren van het koloniale bestel en de eerste jaren van de Congolese onafhankelijkheid is hij leraar en scouts-aalmoezener en begeleider van de Equipes Notre-Dame. Tussen 1965 en 1970 zien wij hem in Bujumbura (Burundi) als leraar en aalmoezener. In Bukavu wordt hij directeur van de eerste twee jaren humaniora. Hij zingt graag en zal meer dan één koor leiden. Na een kort verblijf in Cyangugu als minister van de gemeenschap is hij naar Bukavu Amani betrokken om er retraites te geven. Het wordt dan tijd voor een sabbatjaar in België. Na dit jaar keert hij terug naar Bujumbura tot 1999. Dat jaar beëindigt hij zijn verblijf in Afrika en komt definitief, na 45 jaar, naar België terug. Na een kort verblijf in Gent in het Sint-Barbaracollege vertrekt hij naar Clermont-Ferrant (F) als aalmoezener van de zusters Ursulinen en hun school. Hij zal er blijven tot 2008. In september 2008 komt hij naar Brussel en wel naar de gemeenschap Saint-Claude la Colombière. Hij wordt er spiritueel van de plaatselijke gemeenschap, beschikbaar man, met veel aandacht voor zijn huisgenoten, steeds klaar om dienst te bewijzen. Al verminderden zijn krachten, niemand voorzag het plotse einde. Vrijdagmorgen

20 januari werd hij overleden aangetroffen in zijn kamer. Als een goede en getrouwe dienaar in hij ingetreden in de vrede van zijn Heer.

Pater Hans Wilting
(1932-2016)

Hans werd geboren op Sumatra, waar zijn vader werkzaam was bij een oliemaatschappij. Tijdens de oorlog werden hij en zijn moeder in aparte kampen geïnterneerd in Ambarawa, terwijl zijn vader aan de beruchte Birma spoorlijn moest werken, wat hij niet heeft overleefd. Na de oorlog keerde het verweerde gezin terug naar Nederland. Hans volgde het gymnasium aan het Aloysius College in Den Haag. In 1952 trad Hans in bij de jezuïeten en werd in 1967 priester gewijd. Hans studeert theologie in Maastricht en Amsterdam, waar zijn hele verdere actieve leven zich verder zou afspelen. Aanvankelijk was dat in het Ignatiuscollege, waar hij leraar godsdienst werd, een niet gemakkelijke taak in die jaren. Maar Hans deed het graag. Hij moest op een of andere manier de aandacht van de jeugd

hebben kunnen boeien voor het mysterie van God en het Evangelie. Toen het college in 1974 een dependance kreeg in Purmerend was Hans een van de pioniers daar. Vanaf 1985 verliet Hans het onderwijs en werd pastoor van de Sint Jan de Doper parochie in Amsterdam West. Daar bleef hij 25 jaar. Toen zijn ziekte het hem steeds moeilijker maakte om voor te gaan en te preken, werden die taken geleidelijk overgenomen door andere leden van de parochie. Dit strookte met de theologische en liturgische opvattingen van Hans. Bijzonder hecht was de samenwerking en vriendschap met zuster Bosco Wilting, zonder wie hij nooit zo lang zou hebben kunnen doorwerken in zijn geliefde parochie. Zij was het die naast hem stond in die moeilijke jaren van beginnende Alzheimer. Het belangrijkste apostolaat van Hans was misschien wel zijn werk voor RKAVIC, de voetbalclub van het Ignatiuscollege. Veertig jaar lang was hij secretaris en maakte hij elke zaterdag met zijn medewerkers het clubblad, vaak tot diep in de nacht. En de weekends bracht hij door op de velden. Hij stond daarmee in de jezuïeten-traditie dat de collegepaters ook buiten de lessen actief waren om de leerlingen te vormen. In 2010 verhuisde hij naar het Berchmanianum in verband met zijn ziekte. Na een lang en moeilijk ziekbed en mentaal steeds verder verwijderd van zijn omgeving overleed hij op 14 november 2016. We verliezen in Hans een actief en bevlogen werker en een buitengewoon geestige man, een eigenschap die hij ook tijdens zijn ziekte lang heeft behouden.

Als klein kind word je 'gevormd', alleen heet dat dan 'opvoeding'. Voor iemand van mijn generatie gebeurde dat gewoon thuis in het gezin totdat de kleuterschool riep. Vanaf dat moment liepen opvoeding en scholing hand-in-hand, zo'n beetje tot het afstuderen aan de universiteit. Toen vonden mijn ouders het wel voldoende, denk ik, en mocht ik zelfstandig in de praktijk gaan brengen wat ze me allemaal meegegeven hadden. En als volwassen mens leer je weliswaar veel nieuwe dingen in je persoonlijke en professionele relaties, maar dat voelde niet meer als vorming of opvoeding. Dat is 'gewoon' het leven. Zoals zo velen, zoals iedereen, denk ik. Toch begon er na mijn intreden in de Sociëteit van Jezus in 2004 zoiets als een periode van déjà-vu. Opeens ging het weer over vorming en over opleiding in dat totaal onbekende studierichtingen. Door de jezuïeten werd wel steeds gezegd dat vorming en studie als twee verschillende zaken van elkaar onderscheiden moesten worden, maar in de praktijk was ik me daar, eerlijk gezegd, niet zo erg van bewust. Pas bij het aannemen van de functie van rector van de Krijtberg leek het terug te keren tot de werksituatie zoals ik die gekend had. Dat was min of meer een situatie zoals ik die kende uit mijn tijd in het verpleeghuis, een baan 'met en voor mensen', iets waardoor het leven zin had, iets dat de mogelijkheid bood om iets bij te dragen aan het welzijn van mensen en de gemeenschap. In die vijf jaren dat ik in Amsterdam in verschillende functies werkzaam ben geweest, heeft dat handen en voeten kunnen krijgen. De uitdagingen waar we als (lokale) geloofsgemeenschap voor stonden en nog steeds staan, zijn niet bepaald klein. De kerk in Nederland is in een staat van structurele en spirituele reorganisatie om een antwoord te kunnen geven aan een maatschappij, die enerzijds steeds minder met religie lijkt te kunnen, maar waarin individuen oprecht blijven zoeken naar zingeving en vormen van samen onderweg zijn. Als city-kerk midden in het centrum van een metropool kunnen en willen we ons daaraan niet onttrekken. Ook bij ons hebben er behoorlijke structurele veranderingen plaatsgevonden om de organisatie gezond en toekomstbestendig te maken.

Daarnaast is de relatie met het Platform Ignatiaanse Spiritualiteit uitgebreid om voor de internationale geloofsgemeenschap in de stad Amsterdam die verdieping en verbreding van individuele geloofsvorming en zingeving mogelijk te maken. En dan? Want zoals u wellicht weet, kent de formele vorming van jezuïeten nog een 'eindstadium' in de vorm van een tertiaat, een 'derde jaar'. 'Derde' als vervolg op de eerste twee jaren in het noviciaat, een leven van en reflectie op het religieuze bestaan. Het onderwerp kwam vorig jaar ongeveer tegelijkertijd bij mij en bij de provinciale overste op de agenda. Zo konden we beiden een onderscheidingstraject ingaan om te zien wanneer en waar voor mij het juiste moment hiervoor zou aanbreken. Het is toch een wat apart gevoel, dat er een nog stukje vorming komt, na alle diversiteit van mijn huidige drukke baan. Tegelijkertijd betekent het niet zozeer een voorbereiden op iets nieuws, maar eerder mag ik het zien als een schariernmoment tussen mijn verleden en toekomstig functioneren binnen de Sociëteit van Jezus. Ik zie er met vertrouwen en hoop naar uit. Wordt vervolgd dus.

Bart Beckers SJ

Paasriedaagse voor jong en oud

Ben je op zoek naar een zinvolle invulling van de Goede Week samen met je vrienden, je gezin of alleen? Zoek je verbondenheid, inspiratie en verstilling? Wil je even vrij van de dagelijkse beslommeringen terugkeren naar de essentie, naar de christelijke betekenis van deze periode? Oude Abdij Drongen biedt je een sfeervol kader om in verbondenheid met de Heer en met elkaar de dynamiek van Witte Donderdag tot Pasen te doorlopen. De Paasriedaagse wordt op woensdagavond ingezet met sfeervolle gitaarmuziek. Na de ochtendwijding krijgen we iedere morgen geestelijk voedsel aangereikt in de vorm van een getuigenis. In de daaropvolgende stille tijd kijken we naar ervaringen van voetwassing, van het kruis of van 'uithouden' in ons persoonlijk leven. Hiermee hopen we het leven ter sprake te brengen en dieper te doorgronden wat we die dag in de liturgie vieren. De kinderen hebben in de voormiddag een apart programma en voor de allerkleinsten is er opvang. De namiddagen zijn vrij in te vullen. Er is een aanbod van activiteiten, zoals een stevige wandeling in de Oude Kalevallei, een film en meditatief schilderen. Je kunt ook altijd in de stille, meditatieve sfeer van de abdij blijven. 's Avonds gaat Nikolaas Sintobin SJ ons voor in de liturgie. Op paasmorgen ronden we samen af met een feestelijk ontbijt.

Data

Woensdag 12 april (17u) tot zondag 16 april (10u) 2017. Aansluiten op vrijdagavond, om 19u, is ook mogelijk.

Kosten vanaf woensdag (lang verblijf) / vanaf vrijdag (kort verblijf)

	Lang	Kort
Volwassene	€190	€90
12-18j	€119	€58
6-12j	€69	€37
2-6j	€48	€22
0-2j	Gratis	Gratis

Het is ook mogelijk om deel te nemen aan het programma zonder in de abdij te overnachten. Zie de website voor prijzen zonder overnachting met ontbijt. Inschrijven voor 1 april 2017 via de website www.oudeabdij.be.

Familiedagen, Drongen 5-9 juli 2017

Verlang je naar bezinning, maar kom je er met de kinderen niet aan toe? Ben je op zoek naar andere gelovige gezinnen om ervaringen uit te wisselen? Willen je kinderen ook wel eens andere kinderen ontmoeten die geloven? Dan zijn de familiedagen iets voor jou! Gezinnen met kinderen tussen 0 en 20 jaar brengen samen enkele dagen door rond een bijbels actueel thema. Er wordt afwisselend per gezin of in leeftijdsgroepen gespeeld, gedacht, gesproken, gezongen, gebeden... en veel plezier gemaakt.

Begeleiding: Linda Baeten, Jonne Bertels, Marc Desmet SJ, Walter Fabri SJ, Sophie Jacobi, Sara Lembrechts, Ann Van Assche, Miriam van Beek, Katharina Mabilde en een ploeg enthousiaste jongerenbegeleiders.

Info en inschrijven:

Linda Baeten (0032) 493.53 08 99, linda.baeten@scarlet.be

Wandelretraite, 30 juni-7 juli 2017

In 'het land van de valleien' bij de stad Namen in de Belgische Ardennen, ligt het Ignatiaanse stiltecentrum La Pairelle. De Ignatiaanse lekenbeweging Gemeenschap Christelijk Leven (GCL) Nederland organiseert hier een wandelretraite met als thema 'Delen in Gods vreugde'. Als je lid bent van een GCL groep (of je hebt interesse om lid te worden) dan kun jij je opgeven voor deze retraite.

Begeleiding: Ward Biemans SJ, kerkelijk assistent GCL Vlaanderen & Nederland en door leden van GCL Nederland & Frankrijk.

Kosten: € 350,00 incl. begeleiding en volpensioen, excl. reiskosten naar Namen en reiskosten ter plaatse (ca. € 30,00).

Voor meer informatie en aanmelding kun je contact opnemen met Mariëlle Matthee (0031 6 34 83 32 57) of Liene Denkers (0031 6 11 37 22 95) of een mail sturen naar info@gclnederland.org. Zie ook www.gclnederland.org en www.lapairelle.be

Erratum

In het vorige nummer van 'Jezuiten' stond abusievelijk vermeld dat Diest ten tijde van de geboorte van St. Jan Berchmans een dorp zou zijn. Diest kreeg stadsrechten in 1229.

Jezuiëten is een uitgave van de Nederlandse en de Vlaamse provincies van de Sociëteit van Jezus.

Het verschijnt viermaal per jaar en is bedoeld voor familieleden, vrienden, weldoeners en geïnteresseerden. Het blad is in principe gratis. Giften zijn altijd welkom, meer informatie hierover op pag. 2.

'Het college telt nu leerlingen van heel diverse origine, van Vlaamse en van Marokkaanse, maar ook in toenemende mate van Oost-Europese. De emancipatie van dergelijke schoolbevolking is niet meer van bovenaf op te leggen. Het corps van de leraars is weliswaar nog altijd overwegend blank en katholiek te noemen. Maar spreken met één stem, zoals in de tijd van 'de paters', kan niet meer. Initiatieven moeten nu meer van onderaan komen en van tevoren onderhandeld worden. Dat houdt niet in dat het pedagogisch project van de school, en met name het levensbeschouwelijk aspect ervan, nu krachteloos is geworden. Ten gevolge van overheidsbepalingen kan de school haar leerlingen niet meer selecteren zoals vroeger en moet ze hopen op de verantwoorde zelfselectie van de ouders. Maar haar leraars kan ze wel nog selecteren: ze kan kiezen uit vele kandidaten die maar wat graag in dit college zouden komen werken. Zoals één van hen ooit zei: 'Heerlijk! Hier komen de leerlingen om te leren...'.

Guido Dierckx SJ